

V každém případě, expozice nedražického pokladu vzbudila za krátkou, pouze měsíční dobu trvání zcela mimořádnou pozornost široké kulturní veřejnosti. Třeba ocenit i výtvarnou stránku prezentace, kvalitní odborné texty (od zmíněné dvojice Metlička a Hus) a doprovodné fotografie. Autor těchto řádků navštívil tuto krátkodobou výstavu dvakrát a všiml si i zájmu organizovaných školních návštěv. Bylo by proto záhodno, aby se tato nová „plzeňská atrakce“ stala co nejdříve trvale přístupnou součástí sbírek Západočeského muzea. Brání tomu snad i otázka nákladných bezpečnostních opatření – s ohledem na neblahou zkušenost s předchozí krádeží vystavených mincí?

Jan Kumpera

Workshop k problematice digitalizace archiválií, 29. června 2022, Mnichov

Dne 29. června 2022 proběhl v budově Generálního ředitelství Státních archivů Bavorska v Mnichově diskuzní workshop, který se věnoval funkčnosti a praktickým zkušenostem vzešlým z provozu česko-bavorského digitálního archivního portálu „Porta fontium“. Tato webová platforma těží z více než desetileté spolupráce bavorských a západočeských archivářů a nabízí badatelům možnost nahlédnout do databáze dosud digitalizovaných archiválií. Ačkoliv se vývoj celého projektu od svého počátku výrazně kvalitativně i kvantitativně posunul a internetová aplikace se průběžně neustále modifikuje, její provozovatelé a správci si uvědomují současné limity, na které naráží.

Celodenní setkání bylo rozděleno do dvou bloků. Moderace obou jeho částí se ujali bavorští kolegové z Generálního ředitelství Státních archivů Bavorska. Dopolední blok přednášek uváděl Andreas Nestl, odpoledním přítomné provedl Markus Schmalzl. V samotném úvodu přítomné pozdravili ředitelka Státních archivů Bavorska Dr. Margit Ksoll-Marcon a ředitel Státního oblastního archivu v Plzni Dr. Karel Řeháček. Na ně navázali koordinátoři mezinárodní spolupráce z obou stran hranice. Za českou stranu hovořil Karel Halla ze Státního okresního archivu Cheb, za německou pak Madeleine Zier ze Státního archivu Amberg. Oba představili dosavadní výsledky, které přeshraniční spolupráce na projektu „Porta fontium“ doposud přinesla. Poté vystoupili jednotliví přednášející.

V dopoledním bloku, který byl zaměřený především na možnosti využití databáze digitalizovaných archiválií pro pedagogické účely, předali

referující vlastní postřehy a reálné zkušenosti, které při používání zmiňovaného webového portálu získali. Susanne Bischler z Muzejně pedagogického centra představila vlastní programovou platformu – MUSPAD, která se volně nechala inspirovat webovým portálem „Porta fontium“ a ukázala tak velice efektivní nástroj pro digitální komunikaci s veřejností v jiných veřejnoprávních institucích. V tomto případě se pomyslným hybatelem stala paradoxně celosvětová pandemie Covid 19. Vznikla i proto, aby k aplikacím mohli zájemci přistupovat také v době omezení návštěv veřejných institucí.

Referát Barbary Raub z Gymnázia Hersbruck ukázal, jakým způsobem lze vzbudit zájem o historii u středoškolských studentů, když mohou archiválie předmětně zkoumat, aniž by nutně museli navštěvovat archivy. Nebo vztáhnout k digitalizovaným archiváliím místo, odkud sami pocházejí, a kde v současnosti žijí.

Karel Řeháček na svém příkladu vysokoškolského pedagoga názorně demonstroval, jak je práce s archiváliemi pro tuto činnost důležitá a vyzdvihl nezastupitelnou úlohu digitalizovaných archiválií na webu „Porta fontium“.

Odpolední blok v podstatě tematicky navazoval na ten předešlý. Přednášející ovšem přinesli vlastní empirické analýzy s konkrétním využitím archiválií na webu www.portafontium.eu. Zde se již plně projeví limity, na které uvedený webový portál někdy narazil. Řada přednášejících přišla s postřehy a připomínkami, které byly vyústěním jejich praktické práce se zkoumanými digitalizáty.

V referátu Martina Otta z univerzity v Bayreuthu se například ukázalo, že k vyhledávání konkrétních archiválií je potřeba přistupovat z několika úrovní. Badatel se tak nemůže spoléhat pouze na jeden způsob hledání, ale musí se dané v problematice alespoň částečně zorientovat a volit různé alternativy. V opačném případě totiž výsledek vyhledávání nepostihne všechny digitalizované archiválie, které by mohl využít. Tady se naplno ukazuje důležitost archivů a archivářů jako nezastupitelného mezičlánku, který může poskytnout eventuálním badatelům cennou pomoc. Laická, ale i profesní, badatelská veřejnost zcela logicky nemůže (a vlastně ani nemusí) plně porozumět archivní terminologii a skladbě archiválií samotných. Proto je na archivech a archivářích, aby webovému portálu poskytli nutnou podporu. Zároveň patří k těm, kteří mohou jako první získat zpětnou vazbu od samotných uživatelů. Zpětná vazba od online uživatelů se tak do budoucna ukazuje jako klíčová a bude hrát důležitou roli v tom, jaký postoj veřejnost k digitalizaci zaujme.

Jan Kilián reflektoval ve svém příspěvku k pramenům pro dějiny měst v raném novověku nejen možnosti, které badatelům v jeho oboru v současnosti nabídla digitalizace archiválií, ale zmínil také to, v čem spatřuje její nedostatky a upozornil také na rezervy v činnosti některých archivů.

Britta Kägler z univerzity v Pasově přednesla několik kritických postřehů, které vyplynuly z jejího badatelského využívání webového portálu „Porta fontium“. Ocenila rozsah digitalizace, ovšem sama přiznala, že zcela adekvátně neporozuměla způsobu vyhledávání v samotných digitalizátech, byť se jejího zájmu dotýkají jen okrajově.

V samotném závěru hovořil Pavel Král ze Západočeské univerzity v Plzni, který přítomným nastínil budoucnost webu www.portafontium.eu. V jeho praktické ukázce mohli přihlízející vidět, že uvedený webový portál již dovede alespoň částečně reagovat na konkrétní badatelské požadavky fulltextovým vyhledáváním v digitalizátech. Nastínil, že strojové učení na konkrétních digitalizovaných archiváliích se neustále zkvalitňuje, a že se intenzivně pracuje na programu, který umožní badatelům orientaci a četbu v paleograficky náročných textech.

Miroslav Vetrák

Seznam autorů

Mgr. Jan Boukal, Ph.D.

Archiv Univerzity Karlovy v Praze;

BoukalJan@seznam.cz

doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.

Katedra historie FPE ZČU v Plzni;

jankilian@email.cz

doc. PhDr. Petr Kreuz, Dr.

Archiv hlavního města Prahy;

petr.kreuz@praha.eu

prof. PhDr. Jan Kumpera, CSc.

Katedra historie FPE ZČU v Plzni;

jkumpera@seznam.cz

prof. PhDr. Eduard Maur, CSc.

Ústav českých dějin, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze;

Eduard.Maur@ff.cuni.cz

Mgr. Veronika Pilná, Ph.D.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni;

pilna.veronika@npu.cz

PhDr. Karel Řeháček, Ph.D.

Státní oblastní archiv v Plzni;

rehacek@soaplzen.cz

PhDr. Martin Slepíčka

Doktorand katedry historie Filozofické fakulty Ostravské univerzity;
slepickamartin@seznam.cz

Anežka Štulíková

Studentka katedry historie FPE ZČU v Plzni;
ang.stulikova@gmail.com

Mgr. Tomáš Štumbauer

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni;
Stumbauer.tomas@npu.cz

Bc. Miroslav Vetrák

Státní oblastní archiv v Plzni – Státní okresní archiv Tachov
vetrak@soaplzen.cz

Pokyny pro autory příspěvků

Redakce časopisu *Bohemiae Occidentalis Historica* přijímá výhradně původní práce z oboru historie, případně příbuzných disciplín, a to v českém a slovenském jazyce, stejně jako ve dvou světových jazycích, v angličtině a němčině. Příspěvky mohou pocházet od jednoho i více autorů, za předpokladu, že dosud nebyly v identické či téměř identické podobě publikovány již jinde. Výjimkou mohou za určitých předpokladů a v závislosti na rozhodnutí redakce být jen jazykové variace již publikovaných statí. Každý příspěvek bude anonymně předložen jednomu recenzentovi z jiného pracoviště, než je autor, přičemž recenzent vyplní redakci vyhotovený formulář a příspěvek doporučí k otištění, doporučí k otištění po úpravách, nedoporučí.

1) Doručení příspěvků

Nabízené příspěvky mohou autoři zasílat na CD poštou na adresu: Katedra historie FPE ZČU v Plzni, Veleslavínova 42, Plzeň, 301 00 nebo mailem na kilian@khi.zcu.cz.

2) Rozsah příspěvků

Minimální rozsah příspěvků není stanoven, jeho délka však bude rozhodující při zařazení buď mezi studie nebo mezi drobnosti. Maximální rozsah studií by neměl překročit 35 normostran – vytvořených ve Wordu písmem Times New Roman o velikosti 14 a s řádkováním 1,5. Tučně zvýrazněny či jinou velikostí odlišeny nechť jsou jen nadpisy.

3) Požadované součásti příspěvků

Každý příspěvek by měl kromě jména autora, adresy jeho pracoviště a kontaktu na něj obsahovat také stručný abstrakt o dvou až třech větách v angličtině; seznam klíčových slov v angličtině (min. 4, max. 10) a shrnutí/resumé v anglickém jazyce (1–2 normostrany).

4) Další součásti příspěvků

Případné obrazové ilustrace zasílejte výhradně ve formátu JPG, a to stejným způsobem jako příspěvky samotné (CD, mail – viz výše). Maximální počet přijímaných snímků k jednomu článku je 8 a podmínkou je, že autor je současně vlastníkem práv k jejich otištění. Snímky musejí mít odpovídající tiskovou kvalitu (alespoň 300 dpi) a být dostatečně popsány (název vyobrazení, zdroj, autor snímku, rok jeho pořízení). Tabulky a grafy vytvářejte výhradně v programech WORD a EXCEL.

5) Poznámkový aparát

Poznámkový aparát vytvářejte výlučně jako poznámky pod čarou, ve velikosti (Times New Roman) 10. Studie bez odpovídajících odkazů na prameny a literaturu přijímány nejsou.

6) Formální úpravy textu

Text ani poznámky pod čarou nijak neformátujte (!) a v žádném případě nikde neměňte fonty písma. První odstavec za nadpisem (-y) neodsazujte, ostatní ano. U citací zdrojů odlište citovaný text kurzívou a uvozovkami na počátku i na konci, uvozovky použijte případně i u dalších výrazů, které si to v jazykovém kontextu zaslouhují. Důsledně odlišujte spojovníky a pomlčky, z nichž první jsou kratší (-), bez mezer a užívají se ke spojení slov, zatímco druhé jsou delší (–) a užívají se zvláště u letopočtů.

7) Citace

a) Monografie dle vzoru: Tomáš PARMA, *František kardinál Ditrichštejn a jeho vztahy k římské kurii. Prostředky a metody politické komunikace ve službách moravské církve*, Brno 2011, s. 55. V případě, že má titul i podtitul, bude i tento kurzívou. U opakované citace: T. PARMA, *František kardinál Ditrichštejn*, s. 77. Název titulu by měl být zkrácen po první smysluplné podstatné jméno. V případě, že se jedná o monografii sestavenou redaktorem (redaktory), je nutno za jméno (-a) před citací titulu uvést: (red.)

b) Kolektivní monografie dle vzorů: Josef PETRÁŇ a kol. (jsou-li autoři více než čtyři) nebo Jaroslav ČECHURA – Zdeněk HOJDA – Martina NOVOZÁMSKÁ (jsou-li autoři dva nebo tři).

c) Článek v periodiku dle vzoru: Martin BAKEŠ, *Mimořádná diplomatická mise Adolfa Vratislava ze Šternberka. Švédské království v polovině 70. let 17. století očima císařského vyslance*, *Folia Historica Bohemica* 29, č. 1, 2014, s. 31–62. U opakované citace: M. BAKEŠ, *Mimořádná diplomatická mise*, s. 43. Opakuje-li se v textu, resp. v poznámkách pod čarou, titul periodika, je záhodno jej zkrátit a při prvním výskytu na zkratku upozornit: *Folia Historica Bohemica* (dále jen FHB).

d) Článek ve sborníku nebo kapitola v knize dle vzoru: Tomáš JIRÁNEK, *Svědectví českých důstojníků o poměrech v armádě habsburské monarchie z 2. poloviny 19. století*, in: Vítězslav Prchal a kol., *Mezi Martem a Memorií. Prameny osobní povahy k vojenským dějinám 16. – 19. století*, Pardubice, 2011, s. 117–132. Při opakované citaci: T. JIRÁNEK, *Svědectví*, s. 118.

e) Edice pramenů dle vzoru: Jiří MIKULEC (ed.), *Mikuláš Dačický z Heslova. Paměti*, Praha 1996, s. 100. Při opakované citaci: J. MIKULEC (ed.), *Mikuláš Dačický z Heslova*, s. 122.

f) Nepublikované prameny je nutno určit v této posloupnosti: Název archivu, název fondu, (inventární číslo), (signatura), (karton/číslo knihy), fol./pag./s. – (datace zdroje, případně další bližší určení, např. v případě korespondence místo sepsání, adresát a příjemce). Lze použít běžné zkratky, v případě prvního výskytu je nutno je rozepsat, např.: Archiv hl. m. Prahy (dále jen AHMP). U nezpracovaných archivních položek bude uvedeno: Název archivu, název fondu, nezpracováno. V případě, že se jedná o rukopis: 1. Místo uložení, signatura – (autor), název (zvláště u starých rukopisů); nebo 2. Autor, název, místo uložení (zvláště u novodobých rukopisů a nepublikovaných strojopisů).

g) Opakování stejných zdrojů v následných odkazech v poznámkách pod čarou: v případě autora následuje „Týž“, v případě dokumentu „T(t)amtéž“.